

gesprek heeft verteld, dat hij dit ook tot Van Gogh zou hebben gezegd. Ik geloof het, en gaarne, want in dezen vorm en in deze beteekenis klopt het met allerlei uitingen, die wij van Maris kennen. Maar — en daarop komt het aan — dit heeft een heel andere nuance dan de uitlating, zooals de overlevering haar geeft. Toon en nuance, is het niet het eerste, waaraan wij moeten denken bij de beoordeeling van een gesproken woord? Op deze wijze is het woord noch den spreker, noch den luisteraar onwaardig. En zóó aanvaard ik het.

N O T E N

¹ University Press, Cambridge, 1939. — ² Russell correspondeert later druk met V.; een deel der brieven van V. aan hem is bewaard en door H. Tannhäuser gepubliceerd in *Burl. Mag.* 1938. — ³ Het schilderij „Romans Parisiens”, B. de la Faille nr 231 (oude nummering 359); zie erover *Brieven III* p. 15, brief 468. — ⁴ Waarschijnlijk het stilleven, dat in den tweeden Œuvre-catalogus B.d.l.F. nr 322 (oud 379) heeft; het bijna gelijke (319, oud 378) in de collectie Krölller, is door V. gegeven aan Pissarro en heeft een opdracht. — ⁵ In het boek van Gustave Coquiot over V. worden verschillende artiesten-restaurants dier dagen beschreven. — ⁶ Een andere aardige beschrijving van Vincent op zoo'n tocht naar buiten vinden wij in het *Préface* van E. Bernard in de editie van 1911 van de Brieven van Vincent aan hem, blz. 11: „Une grande toile installée sur son dos, il se mettait en route, puis il la divisait en autant de cases, au hasard des motifs; le soir il la rapportait pleine, et c'était comme un petit musée ambulante où toutes les émotions de sa journée étaient captées”. Vincent heeft zichzelf wandelend met zijn schildersgerei afgebeeld op een schilderij toebehoorend aan het K. Fr. Museum te Maagdenburg, B.d.l. F. 474 (oud 448). — ⁷ Het eerst naar ik meen bij Haverkorn v. R. in *Onze Kunst* 1919. — ⁸ Ook in de publicatie van M. Maris-documenten, *Oud-Holl.* 1927, noemde ik nog dat jaartal. — ⁹ Zie bijvoorbeeld zijn verslag over het zien van „Souvenir d'Amsterdam” in Londen in 1875 (Deel I, blz. 23). — ¹⁰ De heer v. M. meent, dat een directe schenking van etsdrukken niet goed denkbaar is en vermoedt, dat Vincent de etsen van Theo gekregen zal hebben, die ze van Cottier kon hebben. Het is mogelijk, dat V. dus gewichtiger deed dan noodig was; maar in elk geval moet Hartrick het zóó hebben ervaren als hij het vertelt.